

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Algılanan Beden Okuryazarlığının Beden Dili Kullanımı ile Etkili İletişim Öz Yeterliğine Etkisinin İncelenmesi: Gaziantep İli Örneği

Examining the Effect of Physical Education Teachers' Perceived Body Literacy on Effective Communication Self-Efficacy Through the Use of Body Language: The Case of Gaziantep Province

Volkan KARAKUŞ^a & Berkan BOZDAĞ^b

^aT.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Gaziantep, Türkiye

^bKırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye

Makale Geçmişi

Geliş: 03 Temmuz 2025
Kabul: 02 Ocak 2026
Çevrimiçi: 01 Ekim 2026
DOI: 10.55929/besad.1733956

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Article History

Received: 03 July 2025
Accepted: 02 January 2026
Online: 01 October 2026
DOI: 10.55929/besad.1733956

Article Type

Research Article

Öz: Bu araştırmanın amacı, Gaziantep'te görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin algıladıkları beden okuryazarlığı düzeyinin; beden dili kullanımı ve etkili iletişim öz yeterlik becerileriyle ilişkisini incelemektir. Çalışma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında, Gaziantep ilinde görev yapan 323 beden eğitimi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”, beden okuryazarlığı düzeyini belirlemek amacıyla “Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeği (ABOÖ)”, beden dili kullanımını ölçmek amacıyla “Beden Dili Ölçeği” ve etkili iletişim yeterliğini değerlendirmek amacıyla “Etkili İletişim Öz Yeterlik Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, cinsiyet değişkeni ile beden dili arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Eğitim verilen kademe değişkeni, beden dili ölçeğinin "giyim" alt boyutu ile etkili iletişim öz yeterlik düzeyinde anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ayrıca, spor yapma durumu ile algılanan beden okuryazarlığı ve beden dili düzeyleri arasında da anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Pearson korelasyon analizi sonuçları, algılanan beden okuryazarlığı ile beden dili ve etkili iletişim öz yeterlik düzeyleri arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Regresyon analizi ise beden dili ve etkili iletişim öz yeterlik değişkenlerinin, algılanan beden okuryazarlığını anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, beden eğitimi öğretmenlerinin bedensel etkinlikleri bir yaşam biçimine dönüştürerek ve etkili iletişim becerilerini kullanarak öğrencilerle daha nitelikli bir etkileşim kurabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Beden Okuryazarlığı, Beden Dili, Etkili İletişim*

Abstract: The aim of this study is to examine whether the perceived level of body literacy of physical education teachers working in Gaziantep differs according to body language use and effective communication self-efficacy skills. The study was conducted with 323 physical education teachers working in the province of Gaziantep in the 2022-2023 academic year. A Personal Information Form developed by the researcher was used as the data collection tools, the “Perceived Body Literacy Scale (PBLs)” to determine the level of body literacy, the “Body Language Scale” to measure body language use and the “Effective Communication Self-Efficacy Inventory” to assess effective communication competence. According to the research findings, a significant difference was found between the gender variable and body language. The level of education variable showed significant differences in the “clothing” sub-dimension of the body language scale and the level of effective communication self-efficacy. In addition, significant differences were determined between sports status and perceived body literacy and body language levels. Pearson correlation analysis results revealed positive and moderately significant relationships between perceived body literacy and body language and effective communication self-efficacy levels. Regression analysis showed that body language and effective communication self-efficacy variables moderately and significantly predicted perceived body literacy ($R = 0.57$, $R^2 = 0.32$, $p < .01$). Based on the results, it was concluded that physical education teachers can establish more quality interactions with students by incorporating physical activity into a lifestyle and utilizing effective communication skills.

Keywords: *Body Literacy, Body Language, Effective Communication*

Bu makaleye atıf yapmak için | To cite this article

Karakuş, V., & Bozdağ, B. (2026). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Algılanan Beden Okuryazarlığının Beden Dili Kullanımı ile Etkili İletişim Öz Yeterliğine Etkisinin İncelenmesi: Gaziantep İli Örneği. *Journal of Physical Education and Sports Studies*, 18(2), 74-95.

GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor dersi, bireylerin yaşamları boyunca sağlıkla ilişkili olumlu davranışlar kazanmalarını ve bu davranışlara yönelik hareket becerilerini geliştirmelerini hedefleyen eğitim programlarının temel bir bileşenidir ([MEB, 2018](#)). [Kirk](#) (2013), beden eğitimi ve spor dersleri için geliştirilen modellerin merkezinde beden okuryazarlığının yer aldığını vurgulamaktadır. [Whitehead'e](#) (2010) göre beden okuryazarlığı; bedensel yeterlik, özgüven, motivasyon, bilgi ve anlama becerilerinin birleşimiyle bireylerin yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olan bedensel eğilimleri geliştirmeyi amaçlayan çok boyutlu bir kavramdır. Son yıllarda gelişmiş ülkelerde beden eğitimi programlarının merkezine konulan beden okuryazarlığının öğrencilere kazandırılmasında, beden eğitimi öğretmenlerinin dersi planlama, organize etme ve eğitsel oyunları seçmedeki etkinlikleri kritik rol oynamaktadır ([Silverman](#) ve Mercier, 2015).

Eğitim-öğretim süreçlerinde etkili iletişim becerilerinin önemi büyüktür. Etkili iletişim, öğretmen-öğrenci ilişkilerini doğrudan etkileyerek eğitimin niteliğini artıran temel unsurlardan biridir ([Bolat](#), 1996; [Çalışkan](#) ve Yeşil, 2005). Bu süreç sadece sözel ifadelerle sınırlı olmayıp, öğretmenin sözsüz mesajları, yani beden dili aracılığıyla da gerçekleşmektedir ([Miller](#), 2005). Öğretmenler, sınıf içi etkileşimlerinde beden dillerini bilinçli ya da bilinçsiz biçimde kullanarak olumlu veya olumsuz birçok mesaj iletebilmektedir ([Erdoğan](#), 2003). Bu nedenle öğretmenlerin beden dillerini etkili ve olumlu kullanmaları beklenmektedir. İletişim, bireylerin günlük yaşamları kadar mesleki yaşamları için de belirleyici bir faktördür. İş yaşamındaki ast-üst ilişkilerinden sosyal alanlara kadar iletişim becerileri, mesleki başarı ve kişisel yaşam kalitesi üzerinde doğrudan etkiye sahiptir (Güven, [güven](#)2013). Bu bağlamda, etkili iletişim; bireylerin mesleki sorunlarını çözmelerine ve sosyal uyumlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Öz yeterlik kavramı, bireylerin belirli bir alandaki kendi yeterliliklerine ilişkin inançlarını ifade eder. [Bandura](#)'ya (1997) göre öz yeterlik; davranışsal, duyuşsal, sosyal ve bilişsel becerilerin organize edilip yönlendirilmesini içeren genel bir kapasitedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin beden okuryazarlığı düzeyi, öğrencilere aktif ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandırmada kritik öneme sahiptir ([Harvey ve Pill, 2018](#)). Öğretmenlerin öncelikle beden okuryazarlığına sahip olmaları ve bunu etkili biçimde öğrencilere aktarabilmeleri gerekmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin fiziksel aktiviteye katılım düzeyinin yüksek olması, öğrenciler üzerinde olumlu rol model etkisi yaratmaktadır ([Conlin, 2013](#)).

İletişim yalnızca sözel ifadelerden ibaret olmayıp, beden dili gibi sözsüz iletişim biçimleri de etkileşimde önemli rol oynamaktadır. Beden eğitimi derslerinde beden dili kullanımı, öğrencilerin derse olan ilgisini ve öğretmene karşı tutumlarını doğrudan etkileyebilmektedir. Öğretmenlerin el, kol hareketleri, jest ve mimikleri ile öğrencilerin dikkatini çekmesi ve ilgisini artırması beklenmektedir ([Dökmen, 2014](#)). İletişim yalnızca sözel ifadelerden ibaret olmayıp, beden dili gibi sözsüz iletişim biçimleri de etkileşimde kritik rol oynamaktadır. Beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin beden dili kullanımı, öğrencilerin derse olan ilgisini ve öğretmene karşı tutumlarını doğrudan etkileyebilir. Önceki çalışmalar, beden eğitimi öğretmenlerinin beden okuryazarlığı, beden dili kullanımı ve etkili iletişim öz yeterlikleri arasındaki ilişkilerin yeterince araştırılmadığını göstermektedir.

Bu bağlamda, bu araştırmanın temel amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin algılanan beden okuryazarlığı düzeylerinin, beden dili kullanımı ve etkili iletişim öz yeterlikleri ile ilişkisini incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir:

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin algılanan beden okuryazarlığı düzeylerini belirlemek.
2. Öğretmenlerin beden dili kullanım düzeylerini ve etkili iletişim öz yeterliklerini değerlendirmek.

3. Algılanan beden okuryazarlığı ile beden dili kullanımı ve etkili iletişim öz yeterlikleri arasındaki ilişkileri analiz etmek.
4. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin mesleki becerilerini geliştirmeye ve eğitim süreçlerinin niteliğini artırmaya yönelik öneriler sunmak.

Araştırmanın sonuçları, beden okuryazarlığı kavramının eğitim sistemindeki görünürlüğünü artırarak politika yapıcılar ve eğitim yöneticileri için yol gösterici olmayı ve literatürdeki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli çerçevesinde desenlenmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin varlığını, yönünü ve derecesini belirlemeye yönelik bir araştırma desendir ([Karasar, 2005](#)).

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2022–2023 eğitim-öğretim yılında Gaziantep ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise bu evren içerisinde gönüllülük esasına göre belirlenen ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilen 323 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır.

Kolay ulaşılabilir örnekleme, araştırmacının erişiminin kolay olduğu bireylerden örneklem oluşturmasını temel alan bir yöntemdir (Patton [patton](#), 2005). Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Demografik Özelliklere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler	Kategoriler	f	%
Cinsiyet	Kadın	83	25,7
	Erkek	240	74,3
Eğitim Kademesi	Ortaokul	199	61,6
	Lise	124	38,4
Egzersiz yapıyor musunuz?	Hayır	39	12,1
	Evet	284	87,9
	Toplam	323	100

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmada katılımcıların demografik bilgilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Formda öğretmenlerin cinsiyet, eğitim verdikleri kademe ve egzersiz yapma durumları gibi bilgiler yer almaktadır.

Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeği (ABOÖ)

Beden okuryazarlığını ölçmek amacıyla [Sum](#) ve ark. (2016) tarafından geliştirilen ve [Munusturlar](#) ve Yıldız (2020) tarafından uyarlanan Ölçek kullanılmıştır. Ölçek, “Kendilik Hissi/Kendine Güven”, “Bilgi ve Anlayış” ve “İletişim” olmak üzere üç alt boyuttan ve 9 maddeden oluşmakta, 5 puanlı Likert tipi derecelendirmeye sahiptir. Üç boyutlu yapının varyansı %69,04 olup, Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı 0,81’dir.

Beden Dili Ölçeği: Beden dilini belirlemek amacıyla [Tok](#) ve Temel (2014) tarafından geliştirilen Beden Dili Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, “Jest/Mimik”, “Duruş” ve “Giyim” olmak üzere üç alt boyut ve 23 maddeden oluşmakta, 5 puanlı Likert tipi derecelendirme ile uygulanmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0,92 ve Bartlett Testi anlamlılık değeri $p < 0,05$ olarak bulunmuştur. Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı 0,87’dir.

Etkili İletişim Öz Yeterlik Envanteri: Etkili iletişim öz yeterliğini değerlendirmek amacıyla [Yahşi](#) ve Aydın (2020) tarafından geliştirilen Envanter kullanılmıştır. Ölçek, “Bilişsel”, “Duyuşsal” ve “Psikomotor” olmak üzere üç alt boyuttan ve 41 maddeden oluşmakta, 5 puanlı Likert tipi derecelendirme ile uygulanmaktadır. Alt boyutların varyans değerleri sırasıyla 0,94; 0,94 ve 0,90 olarak belirlenmiş, Cronbach’s Alpha güvenirlik katsayısı 0,96’dır.

Katılımcılara ilişkin ölçeklerin Cronbach’s Alpha güvenirlik ve betimsel istatistikleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Ölçeklerin Cronbach Alpha Güvenirlik ve Betimsel İstatistiklerinin Analizi

Ölçek	Madde Sayısı	n	$\bar{x}$	s	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Max.
ABOÖ	9	323	4,37	,43	-,27	-,60	3	5
Beden Dili	23	323	4,58	,39	-,58	-,84	3,27	5
Etkili İletişim Öz Yeterlik	41	323	4,27	,43	,08	-,55	3,15	5

Verilerinin Analizi

Araştırmada elde edilen 323 veri SPSS 26.0 (Statistical Package for Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin demografik bilgileri, ölçek ve envanter alt boyut puanları ile toplam puanlar, yüzde ve frekans dağılımları üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçeklerin güvenirliği Cronbach’s Alpha katsayısı ile belirlenmiş olup; Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeği için 0,79, Beden Dili Ölçeği için 0,93 ve Etkili İletişim Öz Yeterlik Envanteri için 0,97 olarak bulunmuştur. Ayrıca, verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri +0,96 ile -1,14 arasında değişmiştir. İki grup arasındaki farkların analizinde bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Bu test, iki bağımsız grubun ortalamaları arasındaki

farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanır ([Coşkun](#), Altunışık, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2015; [Ural](#) ve Kılıç, 2013).

Değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve derecesini belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon katsayısı (r), -1 ile +1 arasında değişmekte olup, 0,00-0,30 arası düşük; 0,30-0,70 arası orta; 0,70-1,00 arası ise yüksek ilişki olarak değerlendirilir ([Büyüköztürk](#), 2002). Pozitif veya negatif değerler ise ilişkinin yönünü göstermektedir ([Durmuş](#), Yurtkoru ve Çinko, 2010; [Ural](#) ve Kılıç, 2013).

Değişkenler arasındaki etkileşim ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini incelemek için regresyon analizi uygulanmıştır. Regresyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını, yönünü ve şiddetini inceleyen ve etkilerin tanımlanmasına olanak sağlayan bir yöntemdir ([Kurtuluş](#), 2010). Analiz öncesinde çoklu normallik ve aykırı değerler Mahalanobis uzaklığı ile incelenmiş olup, regresyon analizinin uygulanabilirliği sağlanmıştır.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur.

Etik Kurul İzin Bilgileri:

Etik Değerlendirmeyi Yapan Kurul Adı: Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Komisyonu

Etik Değerlendirme Kararının Tarihi: 16.11.2022

Etik Değerlendirme Belgesi Sayı Numarası: 2022/38-32 - E-45513789-770-108470

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilmiş bulgular araştırmanın alt problemlerine göre sunulmuştur.

Tablo 3. Ölçek Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Kendilik Hissi/Kendine Güven	Kadın	83	4,26	0,54	-1,33	0,18
	Erkek	240	4,35	0,55		
Bilgi ve Anlayış	Kadın	83	4,34	0,64	-1,48	0,13
	Erkek	240	4,45	0,57		
İletişim	Kadın	83	4,46	0,62	-1,3	0,19
	Erkek	240	4,35	0,64		
ABOÖ (Toplam)	Kadın	83	4,33	0,43	-1	0,31
	Erkek	240	4,38	0,43		
Jest/Mimik	Kadın	83	4,67	0,36	1,97	0,05
	Erkek	240	4,58	0,4		
Duruş	Kadın	83	4,67	0,39	2,31	0,02*
	Erkek	240	4,55	0,46		
Giyim	Kadın	83	4,65	0,44	2,23	0,02*
	Erkek	240	4,5	0,51		
Beden Dili (Toplam)	Kadın	83	4,67	0,35	2,2	0,02*
	Erkek	240	4,56	0,4		
Bilişsel	Kadın	83	4,3	0,42	0,95	0,34
	Erkek	240	4,25	0,47		
Duyuşsal	Kadın	83	4,39	0,39	1,72	0,8
	Erkek	240	4,29	0,45		
Psikomotor	Kadın	83	4,3	0,46	1,79	0,7
	Erkek	240	4,19	0,48		
Etkili İletişim Öz Yeterlik (Toplam)	Kadın	83	4,34	0,38	1,58	0,11
	Erkek	240	4,25	0,44		

*p>,05

Tablo 3 incelendiğinde, Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeği'nin alt boyutları ve toplam puanlarında cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı fark bulunmamıştır (Kendilik Hissi/Kendine Güven: Kadın $\bar{x}$ = 4,26, ss = 0,54; Erkek $\bar{x}$ = 4,35, ss = 0,55; t = -1,33, sd = 321, p = .18; Bilgi ve Anlayış: t = -1,48, p = .13; İletişim: t = -1,3, p = .19; Toplam ABOÖ: t = -1,0, p = .31).

Beden Dili Ölçeği'nde "jest/mimik" alt boyutunda anlamlı fark bulunmamışken (t = 1,97, p = .05), "duruş" alt boyutunda kadınlar lehine (Kadın $\bar{x}$ = 4,67, ss = 0,39; Erkek $\bar{x}$ = 4,55, ss = 0,46; t = 2,31, p = .02) ve "giyim" alt boyutunda kadınlar lehine (Kadın $\bar{x}$ = 4,65, ss = 0,44; Erkek $\bar{x}$ = 4,5, ss = 0,51; t =

2,23, $p = .02$) anlamlı fark gözlemlenmiştir. Ölçek toplam puanında da kadınlar lehine anlamlı fark saptanmıştır (Kadın $\bar{x} = 4,67$, $ss = 0,35$; Erkek $\bar{x} = 4,56$, $ss = 0,40$; $t = 2,2$, $p = .02$).

Etkili İletişim Öz Yeterlik Ölçeği'nin alt boyutları ve toplam puanlarında ise cinsiyete bağlı anlamlı farklılık bulunmamıştır (Bilişsel: $t = 0,95$, $p = .34$; Duyuşsal: $t = 1,72$, $p = .08$; Psikomotor: $t = 1,79$, $p = .07$; Toplam: $t = 1,58$, $p = .11$).

Tablo 4. Ölçek Puanlarının Eğitim Verdiği Kademe Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Kademe	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Kendilik Hissi/Kendine Güven	Ortaokul	199	4,31	0,54	-0,71	0,47
	Lise	124	4,35	0,55		
Bilgi ve Anlayış	Ortaokul	199	4,43	0,58	0,39	0,69
	Lise	124	4,4	0,62		
İletişim	Ortaokul	199	4,34	0,66	-1,47	0,14
	Lise	124	4,45	0,57		
ABOÖ (Toplam)	Ortaokul	199	4,36	0,41	-0,68	0,49
	Lise	124	4,39	0,56		
Jest/Mimik	Ortaokul	199	4,57	0,4	-1,7	0,08
	Lise	124	4,65	0,38		
Duruş	Ortaokul	199	4,56	0,44	-0,91	0,36
	Lise	124	4,61	0,46		
Giyim	Ortaokul	199	4,5	0,5	-2,04	,04*
	Lise	124	4,61	0,49		
Beden Dili (Toplam)	Ortaokul	199	4,56	0,39	-1,61	0,1
	Lise	124	4,63	0,38		
Bilişsel	Ortaokul	199	4,22	0,44	-1,74	0,08
	Lise	124	4,32	0,5		
Duyuşsal	Ortaokul	199	4,28	0,41	-2,03	0,04*
	Lise	124	4,38	0,46		
Psikomotor	Ortaokul	199	4,18	0,46	-1,85	0,06
	Lise	124	4,28	0,5		
Etkili İletişim Öz Yeterlik (Toplam)	Ortaokul	199	4,23	0,4	-1,98	0,04*
	Lise	124	4,34	0,46		

* $p > .05$

Tablo 4 incelendiğinde, Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeği'nin alt boyutları ve toplam puanları açısından eğitim verdiğiniz kademe değişkenine bağlı anlamlı fark bulunmamıştır (Kendilik Hissi/Kendine Güven: Ortaokul $\bar{x} = 4,31$, $ss = 0,54$; Lise $\bar{x} = 4,35$, $ss = 0,55$; $t = -0,71$, $p = .47$; Bilgi ve

Anlayış: Ortaokul $\bar{x} = 4,43$, $ss = 0,58$; Lise $\bar{x} = 4,40$, $ss = 0,62$; $t = 0,39$, $p = .69$; İletişim: Ortaokul $\bar{x} = 4,34$, $ss = 0,66$; Lise $\bar{x} = 4,45$, $ss = 0,57$; $t = -1,47$, $p = .14$; Toplam ABOÖ: Ortaokul $\bar{x} = 4,36$, $ss = 0,41$; Lise $\bar{x} = 4,39$, $ss = 0,56$; $t = -0,68$, $p = .49$).

Beden Dili Ölçeği'nde "jest/mimik" (Ortaokul $\bar{x} = 4,57$, $ss = 0,40$; Lise $\bar{x} = 4,65$, $ss = 0,38$; $t = -1,7$, $p = .08$) ve "duruş" (Ortaokul $\bar{x} = 4,56$, $ss = 0,44$; Lise $\bar{x} = 4,61$, $ss = 0,46$; $t = -0,91$, $p = .36$) alt boyutlarında anlamlı fark bulunmazken, "giyim" alt boyutunda Lise lehine anlamlı fark gözlemlenmiştir (Ortaokul $\bar{x} = 4,50$, $ss = 0,50$; Lise $\bar{x} = 4,61$, $ss = 0,49$; $t = -2,04$, $p = .04$). Ölçek toplam puanında ise anlamlı fark gözlemlenmemiştir (Ortaokul $\bar{x} = 4,56$, $ss = 0,39$; Lise $\bar{x} = 4,63$, $ss = 0,38$; $t = -1,61$, $p = .10$).

Etkili İletişim Öz Yeterlik Ölçeği'nde "bilişsel" ($t = -1,74$, $p = .08$) ve "psikomotor" ($t = -1,85$, $p = .06$) alt boyutlarında anlamlı fark bulunmazken, "duyuşsal" alt boyutunda Lise lehine anlamlı fark gözlemlenmiştir (Ortaokul $\bar{x} = 4,28$, $ss = 0,41$; Lise $\bar{x} = 4,38$, $ss = 0,46$; $t = -2,03$, $p = .04$). Ölçek toplam puanında da Lise lehine anlamlı fark saptanmıştır (Ortaokul $\bar{x} = 4,23$, $ss = 0,40$; Lise $\bar{x} = 4,34$, $ss = 0,46$; $t = -1,98$, $p = .04$).

Tablo 5. Ölçek Puanlarının Spor Yapıyor Musunuz Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Spor	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Kendilik Hissi/Kendine Güven	Hayır	39	4,18	0,51	1,76	0,07
	Evet	284	4,35	0,55		
Bilgi ve Anlayış	Hayır	39	3,96	0,69	5,32	0,00*
	Evet	284	4,48	0,55		
İletişim	Hayır	39	4,33	0,65	-0,54	0,58
	Evet	284	4,39	0,63		
ABOÖ (Toplam)	Hayır	39	4,14	0,42	3,57	0,00*
	Evet	284	4,4	0,42		
Jest/Mimik	Hayır	39	4,45	0,42	-2,57	0,01*
	Evet	284	4,62	0,39		
Duruş	Hayır	39	4,38	0,57	-2,31	0,02*
	Evet	284	4,61	0,42		
Giyim	Hayır	39	4,43	0,46	-1,44	0,15
	Evet	284	4,55	0,5		
Beden Dili (Toplam)	Hayır	39	4,42	0,43	-2,73	0,00*
	Evet	284	4,61	0,38		
Bilişsel	Hayır	39	4,14	0,54	-1,77	0,07
	Evet	284	4,28	0,45		
Duyuşsal	Hayır	39	4,21	0,46	-1,7	0,08
	Evet	284	4,33	0,43		
Psikomotor	Hayır	39	4,17	0,51	-0,73	0,46
	Evet	284	4,23	0,47		
Etkili İletişim Öz Yeterlik (Toplam)	Hayır	39	4,17	0,48	-1,53	0,12
	Evet	284	4,29	0,42		

*p>,05

Tablo 5 incelendiğinde, Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeği'nin “Kendilik Hissi/Kendine Güven” (Hayır $\bar{x}$ = 4,18, ss = 0,51; Evet $\bar{x}$ = 4,35, ss = 0,55; t = 1,76, p = .07) ve “İletişim” (Hayır $\bar{x}$ = 4,33, ss = 0,65; Evet $\bar{x}$ = 4,39, ss = 0,63; t = -0,54, p = .58) alt boyutlarında egzersiz yapma durumuna göre anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak “Bilgi ve Anlayış” alt boyutu (Hayır $\bar{x}$ = 3,96, ss = 0,69; Evet $\bar{x}$ = 4,48, ss = 0,55; t = 5,32, p < .01) ve toplam ABOÖ puanlarında (Hayır $\bar{x}$ = 4,14, ss = 0,42; Evet $\bar{x}$ = 4,40, ss = 0,42; t = 3,57, p < .01) anlamlı fark tespit edilmiştir; fark, spor yapanlar lehinedir.

Beden Dili Ölçeği'nde “Giyim” alt boyutunda anlamlı fark bulunmazken (Hayır $\bar{x}$ = 4,43, ss = 0,46; Evet $\bar{x}$ = 4,55, ss = 0,50; t = -1,44, p = .15), “Jest/Mimik” (Hayır $\bar{x}$ = 4,45, ss = 0,42; Evet $\bar{x}$ = 4,62, ss =

0,39; $t = -2,57$, $p = .01$) ve “Duruş” (Hayır $\bar{x} = 4,38$, $ss = 0,57$; Evet $\bar{x} = 4,61$, $ss = 0,42$; $t = -2,31$, $p = .02$) alt boyutları ile toplam Beden Dili puanında (Hayır $\bar{x} = 4,42$, $ss = 0,43$; Evet $\bar{x} = 4,61$, $ss = 0,38$; $t = -2,73$, $p < .01$) anlamlı farklar saptanmıştır; farklar spor yapanlar lehinedir.

Etkili İletişim Öz Yeterlik Ölçeği’nin alt boyutları ve toplam puanlarında ise spor yapma durumuna göre anlamlı fark bulunmamıştır (Bilişsel: $t = -1,77$, $p = .07$; Duyuşsal: $t = -1,70$, $p = .08$; Psikomotor: $t = -0,73$, $p = .46$; Toplam: $t = -1,53$, $p = .12$).

Tablo 6. Algılanan Beden Okuryazarlığının Beden Dili İle Etkili İletişim Öz Yeterlik Ölçeklerinin Pearson Korelasyon Analizi

		ABOÖ	Beden Dili	Etkili İletişim Öz Yeterlik
ABOÖ	r	1	0,554**	0,471**
Beden Dili	r	0,554	1	0,660**
Etkili İletişim Öz Yeterlik	r	0,471	0,660	1

Pearson korelasyon katsayısı; ** $p < .01$

Tablo 6 incelendiğinde, Algılanan Beden Okuryazarlığı ile Beden Dili arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki ($r = 0,554$), Algılanan Beden Okuryazarlığı ile Etkili İletişim Öz Yeterlik arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki ($r = 0,471$) ve Beden Dili ile Etkili İletişim Öz Yeterlik arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki ($r = 0,660$) gözlenmiştir. Tüm korelasyonlar anlamlıdır ($p < .01$).

Tablo 7. Beden Dili ve Etkili İletişim Öz Yeterlik Değişkenlerinin Algılanan Beden Okuryazarlığını Yordama Düzeyi (Çoklu Regresyon Analizi)

	Standartlanmamış Katsayılar		Standart Katsayılar		
	B	S	Beta	t	p
Sabit Değişken	1,39	0,24		5,81	,00*
Beden Dili	0,47	0,06	0,43	7,04	,00*
Etkili İletişim Öz Yeterlik	0,18	0,06	0,18	3,07	,00*
R= 0,57					
R ² =0, 32					
F= 77,57					
P = 0,00*					

*p<.01 Bağımlı değişken: ABOÖ; Bağımsız değişkenler: Beden Dili ve Etkili İletişim Öz Yeterlik

Tablo 7 incelendiğinde, Beden Dili ve Etkili İletişim Öz Yeterlik değişkenlerinin Algılanan Beden Okuryazarlığını anlamlı şekilde yordadığı görülmektedir (Adjusted R² = 0,32). Bu sonuç, bağımsız değişkenlerin toplam varyansın yaklaşık %31'ini açıkladığını göstermektedir. Beta katsayılarına bakıldığında, Beden Dili ($\beta = 0,43$) değişkeninin Etkili İletişim Öz Yeterlikten ($\beta = 0,18$) daha güçlü bir yordayıcı olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre, algılanan beden okuryazarlığı ölçeğinin alt boyutları ve toplam puanları açısından cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, öğretmenlerin mesleki eğitim süreçlerinde benzer beceriler kazanmış olmalarına ve beden eğitimi derslerinin uygulama ve içerik açısından cinsiyete göre farklılık taşımamasına bağlanabilir. Ayrıca, öğretmenlerin deneyim ve pedagojik bilgi düzeyleri, cinsiyetler arası olası farkları minimize etmiş olabilir. Öte yandan, [Arnett](#) (2017) ve [Taştan](#) (2022) erkek katılımcıların daha yüksek beden okuryazarlığı puanları elde ettiğini bildirmiştir; bu farklılık, örneklem özellikleri, kültürel bağlam ve kullanılan ölçüm araçlarındaki varyasyonlarla açıklanabilir.

Beden dili ölçeğinde, jest ve mimik alt boyutunda cinsiyete bağlı anlamlı fark gözlenmezken, duruş ve giyim alt boyutları ile toplam puanlarda kadınlar lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu bulgular, Hall [hall](#)(2006) ve [Kahraman](#) (2021) çalışmalarında rapor edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Öte yandan, [Güdek](#) (2018) erkek çalışanların sözsüz iletişim unsurlarını daha yüksek algıladığını belirtirken, [Chaudhry](#) ve Arif (2012), [Gulec](#) ve Temel (2015), [Uzun](#) ve Ayık (2016) ile [Kılıç](#) (2016) çalışmalarında cinsiyet açısından anlamlı fark bulunmamıştır. Bu durum, farklı örneklem grupları ve araştırma bağlamlarının sonuçları etkileyebileceğini göstermektedir. Etkili İletişim Öz Yeterlik Ölçeği'nin alt boyutları ve toplam puanları açısından cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bu durum, öğretmenlerin iletişim becerilerinin cinsiyetten bağımsız olarak geliştiğini ve mesleki deneyim ile eğitim süreçlerinin etkili olduğunu göstermektedir. Benzer sonuçlar [Öztaş](#) (2001), [Günay](#) (2003), [Bozkurt](#) Bulut (2004), [Pehlivan](#) (2005) ve [Yılmaz](#) ve Çimen (2008) tarafından da bildirilmiştir. Öte yandan, [Aspegren](#) (1999), [Şeker](#) (2000) ve Güven ve [Akyüz](#) (2001) kadınların iletişim becerilerinde erkeklere kıyasla daha yüksek puan aldığını rapor etmiş, bu farklılık örneklem yapısı, kültürel bağlam ve ölçüm araçlarından kaynaklanmış olabilir. Bu bağlamda, çalışmamızda cinsiyete bağlı fark olmaması, öğretmenlerin mesleki becerilerinin homojen bir şekilde geliştiğini işaret etmektedir.

Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeği, eğitim verilen kademeye göre anlamlı farklılık göstermemiştir; bu durum, ortaokul ve lise öğretmenlerinin mesleki deneyim ve beden eğitimi uygulamaları açısından benzer düzeyde olduğunu düşündürmektedir ([Sivri](#), 2021; [Çuhadar](#), 2021; [Macar](#), 2022). Beden Dili Ölçeği'nde “jest/mimik” ve “duruş” alt boyutlarında kademeye bağlı fark gözlenmezken, yalnızca “giyim” alt boyutunda lise öğretmenlerinin daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir. Bu durum, öğretmenlerin beden dili uygulamalarının genel olarak kademedan bağımsız benzerlik gösterdiğini,

ancak bireysel tercihlerin (örneğin giyim) farklılık yaratabileceğini göstermektedir ([Akyol, 2019](#); Saraç, 2022).

Etkili İletişim Öz Yeterlik Ölçeği'nde bilişsel ve psikomotor alt boyutlarda eğitim kademesine göre anlamlı fark gözlenmezken, duyuşsal alt boyut ve toplam puanlarda lise öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerine kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, lise öğretmenlerinin öğrenci kitlesinin daha gelişmiş bilişsel ve duyuşsal ihtiyaçlara sahip olması nedeniyle iletişim becerilerini daha yoğun şekilde kullanmalarına bağlanabilir. Ancak [Avşar](#) (2004) ve [Tepeköylü ve Soytürk](#) (2015) çalışmalarında eğitim kademesi ile iletişim becerisi arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır; farklı örneklem ve ölçüm yöntemleri bu farklılığı açıklayabilir.

Genel olarak, çalışmada gözlenen farklılık ve farklılık yoklukları, öğretmenlerin mesleki becerilerinin büyük ölçüde deneyim, eğitim süreci ve bireysel uygulamalara bağlı olarak şekillendiğini göstermektedir. Cinsiyet ve eğitim kademesi bazı alt boyutlarda etkili olurken, çoğu beceri düzeyi için homojen bir dağılım sergilenmiştir. Bu durum, öğretmen eğitimi ve mesleki gelişim programlarının cinsiyet ve kademededen bağımsız olarak tasarlanmasının önemini vurgulamaktadır.

“Egzersiz yapıyor musunuz?” değişkenine göre yapılan analizde, algılanan beden okuryazarlığı ölçeğinin kendine güven ve iletişim alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Ancak bilgi ve anlayış alt boyutu ile ölçek toplam puanlarında egzersiz yapan öğretmenler lehine anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu bulgular, [Arnett](#) (2017), [Choi](#) ve arkadaşları (2018), [Çuhadar](#) (2021) ve [Li](#) ve arkadaşları (2021) tarafından bildirilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Bu durum, düzenli fiziksel aktivitenin öğretmenlerin bilgi ve anlayış düzeyini geliştirmede olumlu etkisi olabileceğini düşündürmektedir.

Beden dili ölçeğinde ise giyim alt boyutunda egzersiz yapma durumuna bağlı anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak jest, mimik, duruş alt boyutları ve toplam puanlarda egzersiz yapanlar lehine anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu sonuç, [Daşdan](#) (2013), [Bingöl](#) ve Alpkaya (2016) ile [İlci](#) ve Kazancı (2018) çalışmalarında vurgulanan, spor yapma durumunun beden dili kullanımını olumlu etkilediği bulgularıyla uyumludur. Öte yandan, [Saraç](#) (2022) tüm alt boyutlarda anlamlı fark olmadığını bildirmiştir; bu farklılık, örneklem gruplarındaki spor yapma sıklığı ve bağlamsal faktörlerden kaynaklanabilir. Etkili iletişim öz yeterlik ölçeğinin alt boyutları ve toplam puanları açısından spor yapma durumu ile anlamlı ilişki saptanmamıştır. Bu bulgu, [Yılmaz](#) ve Çimen (2008), [Tazegül](#) (2018) ve [Saraç](#) (2022) çalışmalarını destekler niteliktedir. Ancak Küçük ve Koç (2004), [Arslan](#) ve arkadaşları (2006) ile [Tepeköylü](#) ve Soytürk (2011) spor yapma ile iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki bildirmiştir. Bu farklılıklar, spor etkinliklerinin türü, yoğunluğu ve öğretmenlerin mesleki deneyim düzeyinden kaynaklanabilir.

Algılanan beden okuryazarlığı ile beden dili ölçekleri arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı ilişki ($r = 0,554$) bulunmuştur. Benzer biçimde, beden okuryazarlığı ile etkili iletişim öz yeterlik ölçekleri arasında da orta düzeyde pozitif ilişki ($r = 0,471$) tespit edilmiştir. Ayrıca, beden dili ile etkili iletişim öz yeterlik ölçekleri arasında güçlü pozitif ilişki ($r = 0,660$) saptanmıştır. Bu bulgular, literatür ile paralellik göstermektedir. [Çalışkan](#) ve Yeşil (2005) öğretmenlerin beden dili ile iletişim becerileri arasında anlamlı ilişki olduğunu belirtmiştir. [Güdek](#) (2018) sözsüz iletişim unsurları ile işgören motivasyonu arasında pozitif fakat düşük düzeyde ilişki saptamıştır. [Gökçe](#) ve Keçeci (2020), iletişim becerileri ile sosyal görünüş kaygısı arasında negatif ve düşük düzeyde ilişki bulmuştur. [Sivri](#) (2021), pedagojik bilgi ve beceri ile beden okuryazarlığı arasında pozitif ve orta düzeyde ilişki bildirmiştir. [Saraç](#) (2022) tüm boyutlarda anlamlı ilişkiler raporlamıştır. [Taştan](#) (2022), beden eğitimi öğretmenlerinin

iletişim ve psikolojik dayanıklılıkları arasında pozitif orta düzeyde ilişki olduğunu, benlik ve özgüven ile psikolojik dayanıklılık arasında düşük düzeyde ilişki olduğunu belirtmiştir. [Gerger](#) (2022) fiziksel aktivite ile fiziksel okuryazarlık arasında pozitif ve anlamlı ilişki saptarken, e-sağlık okuryazarlığı ile anlamlı ilişki bulamamıştır.

Beden dili ve etkili iletişim öz yeterlik değişkenlerinin algılanan beden okuryazarlığı üzerinde orta düzeyde pozitif ve anlamlı etkileri olduğu belirlenmiştir. Bu durum, [Güdek](#) (2018) çalışmasındaki işgören motivasyonunu bağımlı değişken olarak kullanarak elde edilen benzer sonuçları desteklemektedir. [Sivri](#) (2021) pedagojik bilgi ve beceri puanlarının beden okuryazarlığı üzerinde pozitif etkisi olduğunu, kişiler arası öz yeterlik etkisinin ise anlamlı olmadığını raporlamıştır. [Taştan](#) (2022), bilgi, iletişim, benlik duygusu ve özgüvenin psikolojik dayanıklılık ile düşük anlamlı ilişkiler gösterdiğini, psikolojik dayanıklılığın kendini ifade etme ve iletişim üzerinde anlamlı etkilerinin olduğunu belirtmiştir. [Gerger](#) (2022) ise fiziksel aktivitenin fiziksel okuryazarlığı anlamlı şekilde etkilediğini ifade etmiştir.

SONUÇ

Bu araştırmanın bulguları, algılanan beden okuryazarlığının beden dili kullanımı ve etkili iletişim öz yeterlikleri üzerinde belirleyici ve çok boyutlu etkiler taşıdığını göstermektedir. Özellikle, beden okuryazarlığı düzeyindeki artışın hem beden dili hem de iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ancak bu etkileşim, çalışmanın yürütüldüğü örneklem grubunun demografik ve mesleki özelliklerine, coğrafi bölgeye ve araştırma kapsamındaki değişkenlerin niteliğine bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir.

Çalışmamız, beden eğitimi öğretmenlerinin algılanan beden okuryazarlığı ile beden dili ve iletişim öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen öncü bir araştırma niteliği taşımakta olup, gelecekteki

araştırmalar için sağlam bir temel sunmakta ve öğretmen eğitimi ile mesleki gelişim programlarının tasarımına rehberlik etmektedir. Öğretmenler, geleceğin mimarları olarak hem bedensel hem bilişsel hem de psikomotor olarak donanımlı bireyler yetiştirme sorumluluğunu üstlenmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin beden okuryazarlığı ve etkili iletişim becerilerinin geliştirilmesi, öğrencilerin öğrenme süreçlerinin etkinliği ve eğitim sisteminin niteliği açısından önem arz etmektedir.

ÖNERİLER

- Eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkinliği için beden dili ve etkili iletişim becerilerinin önemi göz önünde bulundurularak, bu alanlarda dersler müfredata dahil edilmelidir.
- Beden eğitimi öğretmenlerinin beden okuryazarlığını olumsuz etkileyen faktörler sistematik olarak tespit edilerek, bu alanlarda geliştirici nitelikte hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir.
- Öğretmenlerin fiziksel aktivitelere katılımını artırmak için teşvik edici mekanizmalar oluşturulmalı ve spor yapma alışkanlıkları desteklenmelidir.
- Politika yapıcılar ve eğitim yöneticileri, öğretmenlerin beden okuryazarlığı, beden dili ve iletişim becerilerinin geliştirilmesine öncelik vermelidir; bu sayede eğitim kalitesi artacak ve öğrenci gelişimi olumlu etkilenecektir.

ORCIDs

Volkan KARAKUŞ <https://orcid.org/0000-0001-7220-8984>

Berkan BOZDAĞ <https://orcid.org/0000-0003-3657-4359>

KAYNAKÇA

- Akyol, P. (2019). Farklı Fakültelerdeki Öğrencilerin İletişim Becerilerinin Karşılaştırılması. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(3), 71-77.
- Arnett, J. (2017). *Examining The Relationships Among Perceived Competence, Motor Skill Proficiency and Physical Activity Behaviour Within The Framework of Physical Literacy*, (doctoral dissertation), Nipissing University. Kanada.
- Arslan, F., Bayraktar, G. ve Akdoğan, S. (2006). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Amatör ve Profesyonel Spor Yapan Öğrencilerle Aktif Spor Yapmayan Öğrencilerin Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(2), 40-47.
- Aspegren, K. (1999). Teaching and Learning Communication Skills In Medicine-A Review With Quality Grading of Articles. *Medical Teacher*, 21(6), 565-570.
- Avşar, Z. (2004). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 111-130.
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise Of Control*, (13. basım), 158-166, New York: W. H. Freeman and Company.
- Bingöl, C. ve Alpkaya, U. (2016). Spor Yapan ve Spor Yapmayan Lise Öğrencilerinin Öz Saygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 31-37.
- Bolat, S. (1996). Eğitim Öğretimde İletişim: Hacettepe Eğitim Fakültesi Uygulaması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 75-78.
- Bozkurt Bulut, N. (2004). İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 443-452.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Veri Analizi El Kitabı*, 31-32, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Chaudhry, N. A. ve Arif, M. (2012). Teachers' Nonverbal Behavior and Its Impact On Student Achievement. *International Education Studies*, 5(4), 56-64.
- Choi, S. M., Sum, R. K. W., Leung, E. F. L. ve Ng, R. S. K. (2018). Relationship Between Perceived Physical Literacy and Physical Activity Levels Among Hong Kong Adolescents. *Plos One*, 13(8), 2-5.
- Conlin, G. (2013). Teacher Pupil Relationships. *Bulletin of The International Council of Sport Science and Physical Education Icsspe*, 65.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı (8. baskı) içinde 183, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çalışkan, N. ve Yeşil, R. (2005). Eğitim Sürecinde Öğretmenin Beden Dili. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 199-207.
- Çuhadar, Y. (2021). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Fiziksel Okuryazarlık Algıları ile Fiziksel Aktivite Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
- Daşdan, G. (2013). *Fiziksel Benlik Algısının Beden Dili ve Dansa Karşı Öz Yeterlilik Algısı Üzerine Etkisi*, (yüksek lisans tezi), Mersin Üniversitesi. Mersin.
- Dökmen, Ü. (2014). *İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Remzi Yayınevi.

- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2010). *Sosyal Bilimlerde Spss 'le Veri Analizi*, (3. basım), 143-144, İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Erdoğan, İ. (2003). *Sınıf Yönetimi*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gerger, G. (2022). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeyleri ile Fiziksel Okuryazarlık ve E-Sağlık Okuryazarlıklarının İncelenmesi*, (yüksek lisans tezi), Aksaray Üniversitesi. Aksaray.
- Gökçe, H. ve Keçeci, K. (2020). Fiziksel Aktiviteye Katılan Bireylerin İletişim Becerileri ve Sosyal Görünüş Kaygıları. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 73-81.
- Gulec, S. ve Temel, H. (2015). Body Language Using Skills of Teacher Candidates From Departments of Mathematics Education and Social Studies Education. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 186, 161-168.
- Güdek, O. (2018). *Sözsüz İletişim Unsurlarının İşgören Motivasyonuna Etkisi: Otel İşletmelerine Yönelik Bir Araştırma*, (yüksek lisans tezi), Balıkesir Üniversitesi. Balıkesir.
- Günay, K. (2003). *Sınıf Yönetiminde İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi.*, (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Çukurova Üniversitesi. Adana.
- Güven, B. (2013). *İletişim Kavramı ve İletişim Sürecinin Temel Öğeleri Etkili İletişim*, 5-20, Ankara: Pegem Akademi.
- Güven. A. ve Akyüz, M. Y. (2001). Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerilerine İlişkin Görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(1), 13-22.
- Hall, J. A. (2006). *Women's and Men's Nonverbal Communication*, 210-218, California: Sage Publications.
- Harvey, S. ve Pill, S. (2018). Exploring Physical Education Teachers Everyday Understandings of Physical Literacy. *Sport Education and Society*, 1-14.
- İlci, B. H. ve Kazancı, F. (2018). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Spor Yapma Durumlarına Göre Atılganlık ve Akran Zorbalığı Özelliklerinin İncelenmesi: Bitlis İli Örneği. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 1(1), 25-30.
- Kahraman, Ü. (2021). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Dili Kullanım Beceri Düzeylerinin İncelenmesi: Manisa İli Örneği*, (yüksek lisans tezi), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi. Ağrı.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, E. (2016). *Ortaokul İngilizce Öğretmenlerinin Derslerinde Beden Dili Kullanma Durumları: Kırşehir İli Örneği*, (yüksek lisans tezi), Ahi Evran Üniversitesi. Kırşehir.
- Kirk, D. (2013). Educational Value and Models-Based Practice İn Physical Education Educational Value and Models-Based Practice İn Physical Education. *Educational Philosophy and Theory*, 45(9), 973-986.
- Kurtuluş, K. (2010). *Araştırma Yöntemleri*, 187-188, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Küçük, V. ve Koç H. (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(9), 120-128.
- Li, M. H., Sum, R. K. W., Sit, C. H. P., Liu Y. ve Li, R. (2021). Perceived and Actual Physical Literacy and Physical Activity: A Test of Reverse Pathway Among Hong Kong Children. *Journal of Exercise Science & Fitness*, 19(3), 171-177.

- Macar, Y. (2022). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Okuryazarlığı Algıları ile Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (yüksek lisans tezi), Mersin Üniversitesi. Mersin.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Miller, P. W. (2005). Body Language In The Classroom. *Techniques: Connecting Education and Careers*, (8), 28-30.
- Munusturlar, S. ve Yıldız, G. (2020). Beden Eğitimi Öğretmenleri İçin Algılanan Beden Okuryazarlığı Ölçeğinin Faktör Yapısının Türkiye Örneğine Yönelik Sınanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 200-209.
- Öztaş, R. (2001). *Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Yeterlilikleri*, (yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative Research*, New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Pehlivan, K. (2005). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma. *İlköğretim Online*, 4(2), 17-23.
- Saraç, A. (2022). *Öğretmenlerin Beden Dili Yeterlilikleri ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, (yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi. Erzurum.
- Silverman, S. ve Mercier, K. (2015). Teaching For Physical Literacy: Implications To Instructional Design and Pete. *Journal of Sport and Health Science*, 4(2), 150–155.
- Sivri, M. (2021). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları Pedagojik Bilgi ve Becerileri ile Beden Okuryazarlıkları Arasındaki İlişki*, (yüksek lisans tezi), Trabzon Üniversitesi. Trabzon.
- Sum, R. K. W., Ha, A. S. C., Cheng, C. F., Chung, P. K., Yiu K. T. C., Kuo, C. C., Yu, C. K. ve Wang, F. J. (2016) Construction and Validation of A Perceived Physical Literacy Instrument For Physical Education Teachers. *Plos One*, 11(5), 1-10.
- Şeker A. (2000). *Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerileri ile Sınıf Atmosferi Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, (yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Taşan, Z. (2022). Physical Literacy As A Predictor of Physical Education and Sports Teachers' Psychological Resilience. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 7(18), 1667-1688.
- Tazegül, Ü. (2018). Sporcuların Kişilik Özellikleri ile Bedenlerini Beğenmeleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68), 1518-1526.
- Tepeköylü, Ö., Soytürk, M. ve Daşdan, E. N. (2011). Üniversite Takımlarında Sporcu Olan Öğrencilerle Spor Yapmayan Öğrencilerin İletişim Becerisi Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. Of Sport Sciences*, 22(2), 43-53.
- Tepeköylü, Ö. ve Soytürk, M. (2015). Beden Eğitimi, Müzik ve Resim/Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin İletişim Becerilerinin İncelenmesi. *M. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 39-50.
- Tok, M. ve Temel, H. (2014a). Body Language Scale: Validity and Reliability Study (Beden Dili Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması). *Journal of Theory and Practice In Education*, 10(1), 103-

122.

- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss ile Veri Analizi*, (4. basım), 196-243, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uzun, T. ve Ayık, A. (2016). Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Müdürlerinin Sözsüz İletişim Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi: Bir Öncü Çalışma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 43, 151-167.
- Yahşi, Ö. ve Aydın, S. (2020). Etkili İletişim Öz Yeterlik Envanteri'nin Geliştirilmesi: Geçerlik–Güvenirlik Çalışması. *International Journal of Current Approaches In Language Education and Social Sciences*, 2(1), 257-275.
- Yılmaz, İ. ve Çimen, Z. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İletişim Beceri Düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(3), 3-14.
- Whitehead, M. (2010). *Physical Literacy: Throughout The Life Course*, London: Routledge.